

CINKARNAR

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA CINKARNE CELJE

LETO XXI

Celje, januar 1974

STEVILKA 1

Izdaja Cinkarna Celje metalurško kemična industrija, Celje. Urejuje uredniški odbor. Odgovorni urednik Zlatko Sentjerc. Glasilo izhaja vsakega 15. v mesecu. Prispevke sprejemamo do 28. v mesecu. Rokopisov in slik ne vračamo. Naslov: Uredništvo glasila »Cinkarnar« Cinkarna, Celje. Telefon 23-981, interno 430. Tisk: »Papirkonfekcija« Krško. Po mnenju Republiškega sekretariata za prosveto in kulturo Ljubljana, je časnik oproščen davka na promet proizvodov (St. 421-1/73, z dne 9. 1. 1973).

Naša udeležba na grafičnih sejmih

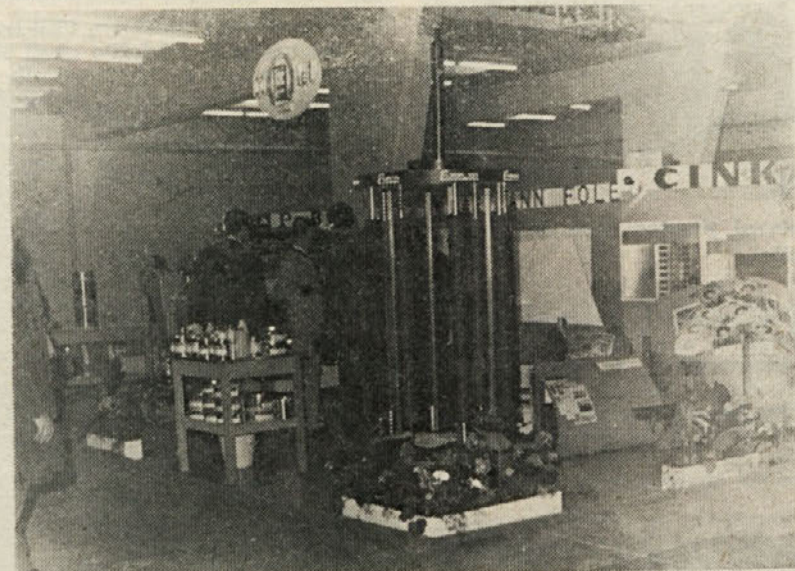
PE Grafika s svojimi proizvodi industrijske potrošnje lahko, za reklamiranje in plasma svojih proizvodov, koristi le tehnično prodajo preko svoje servisne službe, oziroma strokovne sejme na katerih ima v kratkem času sveže ali nove stike skoro z vsemi potencialnimi kupci. V lanskem letu smo imeli možnost sodelovati na več grafičnih sejmih. Ti so bili v BRNU-ČSSR, v MILANU-Italija, v AMSTERDAMU-Nizozemska, v MOSKVI-SSSR in v ZAGREBU (spomladanski in jesenski Zagrebški velesejem, Inetrgrafika, Interbiro).

Poleg tega, da smo sodelovali na spomladanskem in jesenskem Zagrebškem velesejmu, smo se udeležili še specializiranega sejma Intergrafike in razstave v Moskvi, na katerih smo povsem samostojno pripravili razstavnih prostor. Podrobnosti s teh dveh sejmov pa so bile naslednje:

INTERGRAFIKA 73 — ZAGREB

V času od 12. do 17. marca 1973 je bil v prostornih Zagrebškega velesejma mednarodni specializirani grafični sejem. Na okoli 50.000 m² so razstavljal domača grafična podjetja in industrija s proizvajalci papirja ter kartona, skupaj z najbolj znanimi svetovnimi proizvajalci grafičnih strojev, opreme in ostalih grafičnih materialov za grafično dejavnost, iz dvajsetih držav Evrope, Severne Amerike in Azije. Po novostih in ponudbah je ta sejem daleč prekosil prvi tovrstni sejem, Inetrgrafiko 70. Skoraj vsi razstavljalci so

pokazali niz novosti, kar je posledica hitrega razvoja grafične dejavnosti v Jugoslaviji in v svetu.

Intergrafika 73'. Ob tiskarskem stroju je bilo stalno polno obiskovalcev

V času sejma je Višja grafična škola iz Zagreba organizirala popularna predavanja o dosežkih grafične in papirne industrije v svetu, katerih so se udeležili mnogi strokovnjaki. Predavanja so imela velik odmev med grafičarji Jugoslavije in iz inozemstva.

Mi smo v paviljonu števil. 9 najeli 315 m² praznega rastavnega prostora in ga uredili ter opremili po načrtu arch. KUSARJA, ki je upošteval vse naše zamisli ob sejmu. Razstavnih pro-

- Kemikalije za vse našete plošče
- Preparati in pomožna sredstva za ofsetno tehniko tiska
- Tiskarske barve in pomožna sredstva za ofsetno tehniko, knjigotiskarsko tehniko in tehniko flexotiska oz. bakrotiska.
- Tiskarski valji skupaj s firmo SAUER
- Preparati za izdelavo kopij na plastičnih folijah skupaj s firmo HAUSLEITER
- Preparati za tiskana vezja
- Kompletan program sitotiska
- Poliesterske folije skupaj s firmo FOLEX.

Poleg tega sta na našem razstavnem prostoru razstavljali še PAPIRNICA Vevče (vse vrste njihovih papirjev in kartonov) ter firma M + A PASS SYSTEM, (oprema za nastavitve registra pri večbarvnem tisku).

Najzanimivejše so bile praktične demonstracije. Na levi strani razstavnega prostora smo ves čas sejma tiskali prospekt »Hladilna skrinja Gorenje« v štirih barvah in s tem prikazali vstop kompletne palete za ofsetno tehniko, na novem stroju Perle 127. Istočasno je enak stroj na razstavnem prostoru firme FAG v hali 10 tiskal štiri-barvno sliko Zürich na eni strani, na drugi pa proizvodni program CC in FAG z mavričnim prehodom barv na polah z leve na desno (modro, vijoličasta, rdeča). Tudi ta tisk je imel kompletne palete ofsetnih materialov proizvedenih v Cinkarni. Ob obeh strojih so se ustavljali ofset tiskarji iz cele Jugoslavije in se razgovarjali z našimi sodelavci.

Na desni strani pa smo opravljali, po urniku in na zahtevo obiskovalcev, demonstracije izdelave kopij na vse naše plošče. Tu pa so se ustavljali kopisti iz cele Jugoslavije in se pogovarjali z našimi sodelavci. Demonstracije izdelave kopaj so bile ozvočene.

Istočasno je bila demonstracija montaže na desni strani razstavnega prostora, kjer je firma M + A PASS SYSTEM reklamirala novost — montažo z zatiči.

O uspešnosti sejma pa nekaj podatkov o obiskih naših poslovnih partnerjev in kupcev. Vsega je bilo okoli 150 evidentiranih obiskov pri čemer lahko vzamemo, da je povprečno vsak obisk imel tri ljudi. Iz PE Grafike je bilo vsega skupaj prisotnih 16 sodelavcev, ki so po dnevnem urniku imeli razgovore z obiskovalci — kupci iz Jugoslavije

(Nadaljevanje na 2. strani)

Podpis samoupravnega sporazuma med TOZD in PE

V petek, dne 28. decembra 1973 so predsedniki delavskih svetov (na sliki) in direktorji poslovnih enot podpisali samoupravni sporazum o osnovah in merilih bodočih medsebojnih odnosov temeljnih organizacij združenega dela in organizacije skupnih služb v okviru podjetja Cinkarna — Celje

stor je bil zasnovan kot otok, dostopen z vseh štirih strani, tlorisnih izmer 22,5 x 8,5 m, s tem da sta bili krajši stranici sproščeni za razstavo, oziroma demonstracijo strojev. Sredina pa je bila namenjena postavitvi poslovnih birojev oziroma govorilnic (7), ter ostalih pomožnih prostorov medsebojno povezanih z veznim hodnikom. Osnovni barvi sta bili vijoličasta in bela in sta se ponavljali kot refren že v barvah vabil in kuvert, preko obarvanosti sten govorilnic, do obarvanosti pohištva pri demonstracijah.

Na celotnem prostoru smo propagirali kompletnost naših materialov za posamezne tehnike tiska, ki so bile grupirane takole:

- ofset plošče, Kemolit P, S, POV, PO, NO1 in NO2
- Mikrocink plošče, MC NO in MC PO
- ofset plošče za rotacije (Kemolit R) z originalno ploščo, ki je odtisnila 680.000 dobrih odtisov (MK — Ljubljana).

Naša udeležba na grafičnih sejmih

(Nadaljevanje s 1. strani)

je in inozemstva (Madžarske, SSSR, ČSSR, Poljske, Švice in Nemčije.) Pri praktičnih demonstracijah pa so bili stalno prisotni 4 sodelavci.

Končna ocena sejma je, da smo se ponovno izkazali, kot jugoslovanski proizvajalec s tradicijo in priznano kvaliteto. Pri tiskarnah imamo že renome in tega smo s sejmom večali. Finačni rezultat samega sejma je bil ohrabrujoč predvsem za tiskarske barve, vendar je treba to oceno narediti šele koncem leta, ker takšen sejm ima dolgoročni vpliv.

preparati, Mikrocink plošče s pripadajočimi preparati ter tiskarske barve za ofsetno in knjižgotiskarsko tehniko s pomožnimi sredstvi.

Vse proizvode smo aranžirali po skupinah in jih skupaj z odnosi reklamirali zelo nazorno z ruskimi podnaslovi. Naša največja reklama pa je bila, da so vsi eksponati ostalih razstavljalcev vsaj delno kolikor ne popolnoma proizvedeni s pomočjo naših proizvodov (plošče, barve).

Predstavniki uvoznih podjetij in ostalih grafičnih tovarn

V času razstave sta imela tudi detaljne razgovore z našimi izvozniki INTEREXPORT Beograd in predstavniki uvoza iz Sovjetske zveze.

Rezultati razstave so predvsem dolgoročni, vendar pa se že kažejo konkretni rezultati z izvozom v Sovjetsko zvezo. Izvozili smo že ofset plošče za tiskarno v Tallinnu in Kazanu, pripravljamo pa še izvoz tiskarskih barv.

Za nadaljnje delo je nujno, da se še dalje afirmiramo s takimi ali podobnimi akcijami, saj je jugoslovansko tržišče v tiskarskih ploščah povsem zasičeno in delno imamo že tiskarne, v katerih smo s tiskarskimi barvami povsem prisotni. Tako nam ostane le še izvoz in to na področja, kjer so že prisotni proizvajalci grafičnih materialov s še večjo tradicijo in možnostmi. Zato je naša prisotnost na sejmih nujna.

Dani PODPEČAN

Intergrafika 73, Glavni direktor v pogovoru z ofset strojnikom.

Moskva. Pogled na kompleten razstveni prostor naše delovne organizacije

Ob naštevanju uspehov in podatkov ne smemo pozabiti, da smo razstveni prostor uredili z lastnimi močmi in, da so nam pri tem pomagali sodelavci iz mizarske delavnice, elektro delavnice, mehanične delavnice, tiskarne in propagande. V kratkem roku smo uspeli postaviti to, kar smo planirali in po oceni vodstva sejma ter obiskovalcev, smo imeli enega najlepših razstavnih prostorov na celotnem sejmu. Ob tej priliki se zahvaljujemo vsem, ki so nam pomagali k takšnemu uspehu.

MOSKVA

V organizaciji GRAFOIM-PEXA iz Zagreba smo se tudi udeležili skupaj z vsemi grafičnimi podjetji in grafično industrijo Jugoslavije razstave pod skupnim nazivom »DOSEŽKI GRAFIČNE INDUSTRIJE JUGOSLAVIJE.« Razstava je bila v Politehničnem muzeju od 11. do 17. junija 1973.

Jugoslovanske grafične delovne organizacije so v glavnem prikazovale svoje skupine proizvodov, kar so zelo okusno aranžirale. Ostali proizvajalci materialov za grafično industrijo pa svoje produkte.

Mi smo imeli na razstavi 20 m² in smo razstavili vse proizvode, katere želimo izvoziti v Sovjetsko zvezo. To so bile ofsetne plošče s pripadajočimi

Sovjetske zveze so bili zelo zadovoljni s taknišim načinom reklamiranja in so pokazali velik interes. O celotni razstavi je televizija imela kratko oddajo.

Razstava je bila zelo obiskana, saj so dvorane bile stalno polne obiskovalcev. Na razstav-

Moskva. Mikrocink NO in mikrocink PO plošče s pripadajočimi preparati

nem prostoru smo imeli stalno prisotna dva sodelavca, ki sta imela razgovore z obiskovalci, ki so se zanimali za eksponate.

Podpis samoupravnega sporazuma med TOZD in PE

Člani delovnega kolektiva Cinkarna Celje so na zborih delovnih ljudi, katerih se je udeležilo okoli 80 % vseh zaposlenih, soglasno potrdili ustanovitev štirih temeljnih organizacij združenega dela, in sicer metalurgija, kemija, grafika in titanov dioksid ter dveh poslovnih enot: vzdrževanje in transport, ki skupaj s sektorji, strokovnimi službami ter glavno direkcijo tvorijo organizacijo skupnih služb. Na zborih delovnih ljudi so člani kolektiva pooblastili predsednike delavskih svetov in direktorje poslovnih enot, da podpišejo samoupravni sporazum o združevanju v podjetje Cinkarna Celje.

Na slikah spodaj: samoupravni sporazum so poleg predsednikov delavskih svetov podpisali: predsednica CDS Jožica Farčnik - Mrvar, dipl. ing. generalni direktor Cinkarne Celje Franjo Klinger, dipl. ing. in direktorji TOZD in PE.

Seja upravnega odbora

Leta 1923 je bilo ustanovljeno Društvo rudarskih in topilniških inženirjev Jugoslavije, lani je bilo 50 let, odkar so rudarski in metalurški inženirji spoznali potrebo po strokovni povezanosti in kaj bo to leto tudi začetek poživitev dela naše Zveze ter za interesiranje širše javnosti o našem delu. Prvi korak k temu bodi objavljane društvenih novic v glasilih delovnih kolektivov metalurških in rudarskih podjetij.

Zato sedaj objavljamo kratek zapis zadnje seje UO ZRCMIT-SRS:

1) Namesto pokojnega doc. ing. K. Tarterja prevzame posle podpredsednika za rudarje dipl. ing. V. Isek (Rudarski inštitut). (UO sestavljajo: predsednik dipl. ing. D. Gnidovec, podpredsednik dipl. ing. U. Bajželj, podpredsednik za rudarje dipl. ing. V. Isek, podpredsednik za metalurge dr. ing. A. Pavlin, tajnika dipl. rud. tehn. N. Tišma in dipl. ing. P. Jagodič, blagajnik dipl. ing. J. Ranel, predsedniki komisij, na Občnem zboru voljeni odborniki ter ter predstavniki podružnic-op. p.)

2) Zveza je obravnavala osnutek delovnega in finančnega pro-

grama za leto 1974, v katerem je bil poudarek, da bi morala Zveza nuditi slovenskemu rudarstvu in metalurgiji več uslug kot npr.: organizacija strokovnih seminarjev, osveževalnih tečajev za različne profile zaposlenih (nadzorniki, mojstri, tehniki, inženirji, ipd.), posvetovanj, ipd. Obenem bi bilo treba oživiti družabno življenje na podružničnih in medpodružničnih srečanjih.

3) Podružnice naj o vseh prireditvah na svojem področju obveščajo tudi po stroki sorodne podružnice in Zvezo.

4) Zaradi boljšega stika med Zvezo in podružnicami bodo v

prihodnje seje UO ZRCMIT-SRS deloma sklicane na posameznih podružnicah in bodo na nje vabljeni tudi vodstveni organi podjetja, v katerem sklopu je podružnica, da se spoznajo z delom naše strokovne zveze.

5) Prihodnja seja UO bo v Velenju, ker bo glavna točka dnevnega reda problem srednjih kadrov v rudarstvu.

6) Ing. M. Zolnir (Rudarski organ) je poročal o diskusiji o ustavi na seji v Beogradu, ki je bila sklicana predvsem v zvezi z rudarskim zakonom.

7) 50-letnico ustanovitve prvega strokovnega društva rudarjev in metalurgov bo Zveza proslavila v okviru strokovnih predavanj spomladi 1974.

8) Na IV. seji Koordinacijskega odbora SIT-RGM stroke Jugoslavije bo zastopal Zvezo podpredsednik ing. Isek, ki bo skušal vzpostaviti znova tesnejše stike med jugoslovansko in republiko strokovno zvezo.

9) Zaradi boljšega pregleda nad rudarskimi, metalurškimi in geološkimi inženirji in tehnikami Slovenije sestavlja ZRCMIT-SRS ustrezno kartoteko na osnovi svojih spisikov, ki so jih poslala posamezna podjetja.

A. Paulin

Zanimivosti iz celjskih kulturnih dejavnosti

Ali veste, da je Zveza glasbenih umetnikov Jugoslavije uvrstila celjski Mladinski pevski festival med osmerico najpomembnejših jugoslovanskih glasbenih prireditev, kar pomeni resnično veliko priznanje celjskim glasbenim delavcem?

Ali veste, da je Kulturna skupnost Celje ob koncu lanskega leta v sodelovanju s Kinopodjetjem Celje in občinsko Zvezo kulturnoprosvetnih organizacij Celja uvedla posebne kinotečne predstave za odrasle (enkrat mesečno), kjer si je mogoče ogledati pomembne starejše filme (domače in tuje), ki sicer niso več na rednih sporedih kinematografov?

Ali veste, da lahko še vedno nabavite starejše izdaje Celjskega zbornika in tudi zelo iskane Orožnove »Zgodovine Celja in okolice I. del« v študijski knjižnici Celje, kjer je sedež uredništva Celjskega zbornika in njegovih posebnih izdaj?

Ali veste, da se poslužujejo celjskega Zgodovinskega arhiva razen strokovnjakov tudi povsem preprosti državljani, ki tam iščejo in tudi najdejo dokazila o svojih zaposlitvah v začetku svoje delovne dobe, ki so jih bili izgubili?

Naši nekdanji sodelavci z zanimanjem poslušajo inž. Raznožnika, ki jim razlaga, kako poteka proizvodnja titanovega dioksida

Upokojnenci našega podjetja si ogledujejo novo tovarno titanovega dioksida

Desetletnica Muzeja revolucije

Muzej revolucije je ob koncu leta praznoval desetletnico svojega obstoja. Ustanovljen je bil decembra 1963, ko se je dotedanji oddelek za zgodovino revolucije pri Pokrajinskem muzeju v Celju osamosvojil, razširil, dobil nove prostore in odprl obsežno, vsebinsko zelo bogato, zanimivo, poučno in estetsko lepo urejeno stalno razstavo o revolucionarnem delavskem gibanju in narodnoosvobodilni borbi na območju celjske regije.

Celje je tedaj dobilo samostojen, specializiran zavod, ki je začel načrtno in sistematično iskati, zbirati, urejati in proučevati zgodovinsko gradivo, izdati publikacije, prirediti razstave in širiti velika izročila naše revolucije. V desetih letih je Muzej revolucije razvil široko dejavnost, opravil pomembno raziskovalno in vzgojno delo ter opravičil svoj obstoj. V tem obdobju so njegovi strokovni delavci zbrali veliko dragocenega dokumentarnega gradiva, napisali več knjig in drugih publikacij ter pripravili 100 stalnih, občasnih ali potujočih razstav, s katerimi so zelo nazorno, pregledno in v zanimivi obliki predstavili javnosti celovito podobo veličastnega boja proti okupatorju na območju nekdanjega celjskega okraja. Te razstave si

je doslej ogledalo že 477.800 obiskovalcev, med njimi kar okoli 65% mladine.

S takim delom je Muzej revolucije nedvomno veliko prispeval k temu, da spomini na najtežje in odločilne dni naše preteklosti niso obledeli, da je obdobje narodnoosvobodilnega boja živo prisotno v našem vsakdanjem življenju in močno vpliva na oblikovanje moralne, svobodoljubne patriotične in revolucionarne zavesti delovnih ljudi, zlasti mlade generacije, ki v narodnoosvobodilnem boju išče nove vzpodbude, vzore in moči za svoje ustvarjalno delo pri nadaljevanju revolucije in oblikovanju novih samoupravnih socialističnih odnosov med ljudmi.

Podpis samoupravnega sporazuma združene kemijske industrije

Konec preteklega leta so pooblašeni predstavniki, in sicer direktorji ter predsedniki delavskih svetov 40 delovnih organizacij iz SR Slovenije podpisali na Gospodarski zbornici samoupravni sporazum o ustanovitvi poslovne skupnosti Združene kemijske industrije. Sporazum so podpisali tudi predstavniki inštituta »Jožef Stefan« in kemijskega inštituta »Boris Kidrič«.

Samoupravni sporazum o ustanovitvi poslovne skupnosti Združene kemijske industrije sta za naše podjetje podpisala Jožica Farčnik — Mrvar, dipl. ing. in generalni direktor podjetja Franjo Klinger, dipl. ing.

O pomenu samoupravnega sporazuma Združene kemijske industrije je govoril predsednik koordinacijske komisije za povezovanje kemijske industrije dr. Premru.

V slovenski kemijski industriji je zaposleno preko 20.000 delavcev. Ker je ta industrijska panoga izredno razdrobljena, saj je v Sloveniji preko 40 delovnih organizacij, je nujno, da je prišlo do povezave med njimi, sicer ne bi bilo mogoče realizirati razvojnega programa, ki si ga je panoga zadala za obdobje 1970-1975.

Predsednik koordinacijske komisije za povezovanje v kemijski industriji dr. Lev Premru je ob podpisu sporazuma dejal, da do slej v kemijski industriji ni opaziti bistvenega napredka razvojnega, zato je naloga združenja da zamujeno čim prej nadoknadimo. To bo mogoče doseči le s koordiniranim planiranjem nadaljnega razvoja kemijske industrije v Sloveniji, povezovanjem s sorodnimi podjetji v naši državi in v inozemstvu, nadalje z usklajenim delom na področju razvoja, raziskave tržišča, ekonomske analize kadrovske socialne politike itd.

Isti dan je bil izvoljen tudi delavski svet in vršilec dolžnosti direktorja Združene kemijske industrije, o čemer smo že poročali.

OBVESTILO

Obveščamo vse člane kolektiva, da Obratna ambulanta od 17. decembra 1973 ordinira za paciente po naslednjem razporedu:

Ponedeljek:

od 7. do 11. ure za paciente, ki so v staležu;
od 13. do 14.30 za vse ostale člane.

Torek:

od 7. do 13. ure.

Sreda:

od 7. do 11. ure in
od 13. do 14.30 ure.

Četrtek:

od 7. do 13. ure.

Petek:

od 7. do 11. ure in
od 13. do 14.30 ure.

Ob sobotah ambulanta ordinira za paciente po naročilu.

Za nujne primere ordinira dežurna služba neprekinjeno.

Neizkoriščena konjunktura za cink

Veliko zaostajanje pri urensičevanju razvojne politike, določene v srednjeročnem družbenem planu razvoja, se nam čedalje bolj maščuje. V nasprotju z določeno politiko hitrejšega razvoja in večjega izporiščanja domače surovinske baze zaostajamo zlasti na področju svinčeno cinkove rude. Rudniki svinčeno cinkove rude tožijo o poslabšanju ekonomskega položaja in zmanjšanju reproduktivne sposobnosti organizacije, o čemer so razpravljali te dni na sestanku predstavnikov teh rudnikov v Zvečanu. Govorili so o nizkih o dobrih cenah, ki znatno odstopajo od cen na svetovnem trgu, o težkih delovnih pogojih, nizkih osebnih dohodkih, o odhajanju delavcev in fluktuaciji delovne sile, o pomanjkanju kvalificirane in strokovne delovne sile itd. Ugotovili so, da se stalno širi predelovalne zmogljivosti (primer nova velika talilnica v Titovem Velesu), ki pa nimajo dovolj surovin. S svojimi ugotovitvami so se udeleženci sestanka v Zvečanu obrnili na predsednika izvršnega sveta Kosovo Ilijo Bakića.

Pri tem je treba ugotoviti, da rudniki svinčeno cinkove rude tožijo o svojih težavah prav v času, ko vlada na svetu za cink brezprimerna konjunktura. Te dni je cink na londonski borzi dosegel fantastično ceno, celo 840 funtov za tono, kar je pet in polkrat več, kakor v začetku leta, ko je cena po zboljšanju v prejšnjem letu že dosegla 160 funtov. Tako izredne fan-

tastične konjunktore za izvoz cinka pa ne moremo izkoristiti zaradi nesposobnosti naših svinčeno cinkovih rudnikov, da bi krili potrebe naših naprav za pridobivanje cinka. Nova talilnica v Titovem Velesu nima dovolj cinkovega koncentrata in je navezana na drag uvoz koncentrata za polovico potrebnih količin. Tudi elektroliza cinka v Šabcu mora koncentrat uvažati po izredno narasli ceni. Znano pa je, da je bila Cinkarna v Celju prisiljena leta 1971 likvidirati proizvodnjo cinka prav zaradi pomanjkanja cinkove rude. Jugoslovanska proizvodnja cinkovega koncentrata že tri leta nazadnje, ker odpiranje rudniških zmogljivosti za svinčeno cinkovo rudo občutno zaostaja, čeprav zavzema Jugoslavija po bogatstvu nahajališč te rude vidno mesto v Evropi. Odpiramo sicer vrsto novih rudnikov svinčeno cinkove rude, toda prav tu se dela najbolj zavračajo. Novi rudnik Mojkovac v Črni gori bi moral biti že pred dvema letoma pripravljen za eksploatacijo. Vloženo je bilo 150 milijonov din, ker pa manjka 30 milijonov din za dokončanje del, ta rudnik še ne obratuje, čeprav bi s svojo proizvodnjo v znatni meri kril pomanjkanje koncentrata. Še značilnejši je primer rudnika Blagodat, ki bi moral začeti s proizvodnjo prav tako pred dvema letoma. V ta rudnik je do zdaj vloženo 220 milijonov din, manjka pa še 30 do 40 milijonov din. Tako izostajajo 350.000

ton rude letno.

V družbenem planu razvoja barvaste metalurgije spričo obljubljeni sistematične in politične podpore razvoju domače surovinske baze, vse od zagotovitve domačih in inozemskih kreditov pa do ukrepov s področja ekonomske politike. Te podpore pa rudniki svinčeno cinkove rude niso bili deležni. Prizadela jih je zgrešena politika cen na področju barvaste metalurgije, kjer so obljubili, da se bodo domače borznih cen v tujini, v resnici pa so predpisovali nizke domače cene, ki so bile vselej znatno pod ravni tujih borznih cen. Nizke domače cene rudnikom niso zagotavljale niti enostavne reprodukcije. Pri taki negativni reprodukciji sposobnosti rudniki niso ustvarjali sredstev za svoj razvoj. Administrativno forimiranje domačih cen globoko pod svetovnim pa je rudnikom povzročilo ne le poslovanje z izgubo, ampak tudi veliko škodo. V kombinatu Trepča so izračunali, da so bili v zadnjih petih letih oškodovani na razliki v ceni za 51 milijonov dolarjev.

Samo zastoj pri gradnji rudnikov Mojkovac in Blagodat je tako občuten, da bi, če bi bila rudnika zgrajena samo z izvozom pri sedanjih fantastičnih cenah v najkrajšem času pokrili vse investicije. Tako pa moramo cinkov koncentrat nadalje uvažati po izredno visokih cenah.

Delo 4. 12. 1973

OB STOTI OBLETNICI CINKARNE

(Nadaljevanje)

Tako je bila Cinkarna nenadoma odrezana od svoje redne baze in prisiljena kupovati cinkov koncentrat na svetovnem trgu v inozemstvu. Pred nekaj leti pa so začeli za gradnjo še ene naprave za pridobivanje cinka in sicer z gradnjo visoke peči za cink in svinec v Titovem Velesu v Makedoniji. Zaradi tega se je Cinkarna proti koncu leta 1970 odločila, da preneha z metalurškim pridobivanjem cinka in je konec novembra 1970 ugasnila peči in prenehala s to dejavnostjo. Tako je Cinkarna po 96-tih letih prenehala s pridobivanjem cinka iz cinkove rude.

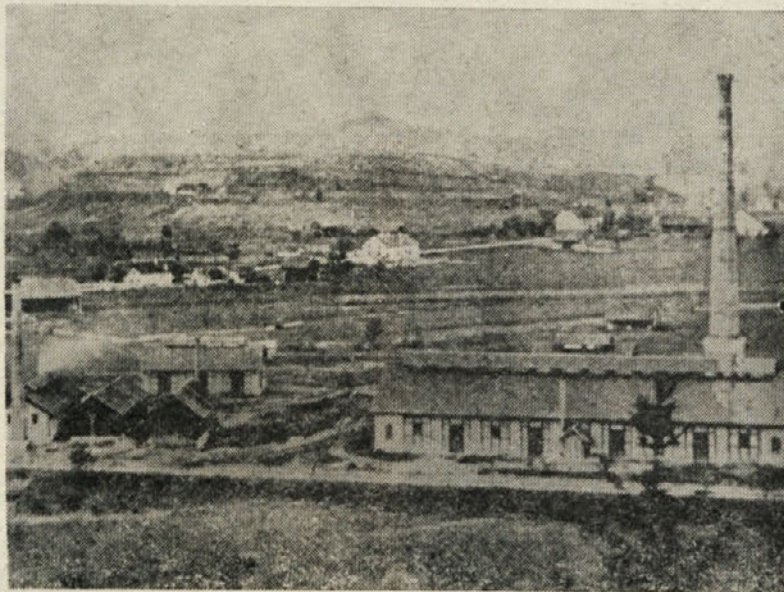
Glavna produkta naše topilnice sta bila surovi cink z najmanj 97,80% Zn in cinkov prah, ki je imel v povprečju od 92 — 94% kovinskega cinka. Glavna primes v surovem cinku je bil svinec. Tega je bilo v surovem cinku do 2%. Za izdelavo cinkove pločevine pa se uporablja rafinirani cink, ki sme imeti največ 1,20% Pb. Za cinkografske plošče in za izdelavo posebnih vrst medenine se uporablja še čistjši cink. Ker je bila v cinku glavna primes svinca, je Cinkarna le-tega iz surovega cinka odstranila na razne načine z rafinacijo in sicer z ozirom na zahtevo tehnološkega procesa nadaljnje uporabe ali pa z ozirom na željo kupcev. Tako smo imeli v valjarni rafinacijske peči za cink za valjanje. V teh pečeh se je cink rafiniral z likvacijo, kjer smo mogli dobiti rafinirani cink z največ 98,80% Zn in z okoli 1,10% Pb. Ta čistost cinka je zadostovala in ustrezala zahtevam, ki se določijo za cink za valjanje. Večjo čistost cinka pa je mogoče doseči samo s pridobivanjem cinka z elektrolizo ali pa s ponovno destilacijo cinka, s tako imenovano redestilacijo.

Cinkarna je takoj po drugi svetovni vojni zgradila dve majhni peči za ponovno destilacijo surovega cinka. Ena peč je imela 8, druga pa 12 retort. Pri ponovni destilaciji cinka se za rafinacijo izkoristi različno vrelišče cinka, ki je pri 907°C in svinca, ki ima vrelišče pri 1740°C. Kovinski surovi cink z okoli 1,80% Pb se v obliki dolgih palic zaklada v retorte teh peči. Peči se segregirajo na približno 1100°C. Pri tej temperaturi cink oddestilira iz retort in se v predležnih, ki so nastavljeni na ustje retort, ponovno kondenzira. Večina svinca ostane v retortah in s tako ponovno destilacijo surovega cinka smo dobili »fini cink«.

ki je v povprečju imel 0,12% Pb. Kolikor smo želeli dobiti še boljše kvalitete, smo ta »fini cink« na drugi peči pod istimi pogoji ponovno destilirali in tako dobili »redestilirani fini cink«, ki je imel v povprečju le 0,06% Pb. Seveda so te peči dale sorazmeroma malo produkcije in sama kakovost tako pridobljenega finega cinka sčasoma tudi ni več ustrezala vedno večjim za-

htevam kupcev, vendar je bila kljub temu naknadno zgrajena še 40-retortna peč. Ker je bilo povpraševanje po cinku večje čistote vedno večje, se je Cinkarna v letu 1963 odločila za nakup engineeringa za napravo za francionirano redestilacijo surovega cinka po metodi »New Jersey«. V letih 1965/67 je Cinkarna postavila takšno napravo, ki je dala dnevno 20 t finega cinka. Istočasno je bilo mogoče tudi pridobiti kadmij, ki je bil v majhnih količinah v surovem cinku in ki je pri starih retortnih pečeh ostal v finem cinku. Naprava »New Jersey« je sestavljena iz dveh kolon, svinčene in kadmijeve, in je zgrajena iz karborundnih skodelic. Dobljeni fini cink je odlične kakovosti — ima najmanj 99,99% Zn, deloma pa celo 99,995% do 99,997% Zn. Zaradi stalno rastočega deleža elektrolitnega cinka, ki nam daje samo cink v kladah in nič cinkovega prahu in zaradi rastočih zahtev trga na cinkov prah glede čistote in zrnatosti ter

Takole je izgledala Cinkarna pred približno sto leti

vsebine metalnega cinka, so po svetu začeli izdelovati tako imenovani sintetični cinkov prah s ponovno destilacijo in kondenzacijo iz kovinskega cinka. Tudi naše podjetje se je odločilo za ta postopek in je vzporedno z »New Jersey« napravo za fini cink postavilo tudi napravo za cinkov prah.

Obe napravi sta začeli obratovati leta 1967. Dobljeni cinkov prah je odlične kvalitete, izredno fine zrnatosti in ima v povprečju 95 — 96% kovinskega cinka.

V tem razdobju je bila modernizirana tudi pražarna. Sedemetažne pražilne peči sistema NB, ki so dale sorazmerno malo produkcije, komaj okoli 120 kg praženca po m² etažne površine, in tudi slabo desulfuriran praženec, so bile leta 1962 nadomeščene z dvema fluosolid-reaktorjema za praženje pulpe v vrtinčastem sloju. Te peči imajo izredno kapaciteto, dajo dobro odžveplan praženec ter poleg tega še okoli 800 kg pare od 25 atm po 1 t cinkovega koncentrata. Tudi vsebina pražilnih plinov na SO₂ je visoka, v povprečju 9% vol.

SO₂. Vzporedno z gradnjo fluosolidnih reaktorjev je začela gradnja nove naprave za žvepleno kislino. Takrat se je Cinkarna z ozirom na perspektivo odločila za kontaktno napravo. Gradili so jo po načrtih firme Petersen za dnevno kapaciteto 85 t monohidrata. Naprava je začela obratovati leta 1962. Na trgu so bile vedno večje zahteve po žvepleni kislini in ta produkcija žveplene kisline v Cinkarni je komaj kri-la lastne potrebe in potrebe Slovenije.

Istočasno se je Cinkarna tikvarjala z mislijo, da zgradi tovarno titanovega belila. Cinkarna je namreč že proizvajala dva bela pigmenta, cinkovo belilo in litopon. Hotela je svojo paleto belih anorganskih pigmentov kompletirati še s tem belilom. Pridobivanje titanovega dioksida po sulfatnem postopku troši ogromne količine koncentrirane žveplene kisline. Iz tega razloga se je Cinkarna odločila, da v prvi fazi zgradi ustrezno kapaciteto za žvepleno kislino. In ta-

še največ 0,5 do 1,5% totalnega žvepla, odvisno od sestave cinkovega koncentrata. Obe kontaktni napravi, ki sta bili grajeni po načrtih Petersena, sta imele letno kapaciteto 100.000 t monohidrata. Piritna linija je bila zgrajena in pričela obratovati

leat 1966, cinkova linija pa leta 1967. Pri kontaktnih napravah je bila tudi zgrajena naprava za oleum, ki pa do sedaj še ni bila v pogonu.

V valjarni je bila v letu 1955 postavljena nova valjčna proga za predvaljanje. To je bila že stara proga »Sundwig«, ki je v našo državo prišla iz recepcij. Proizvodnja v valjarni se je iz leta v leto večala, v glavnem zahvaljujoč izvozu na nemški trg. Zanimivo je, da se med obema vojnama, torej v letih 1920 — 1940, cinkova pločevina praktično sploh ni izvažala in da domača poraba nikakor ni presegla 1000 t cinkove pločevine letno. V letih po vojni pa je, zahvaljujoč izvozu, bila včasih produkcija 20-krat večja od predvojne. Seveda je zaradi tega bilo nujno potrebno valjarno povečati in modernizirati. Leta 1966 je začela obratovati nova valjalnica — dvoje ogrodij, ki jih je izdelal in dobavil »ILR« Beograd. Da bi zmanjšali izmeček in olajšali delo, so dne 2. novembra 1963 začeli z montažo prvega avtomatskega livnega stroja. Leta 1967 je bil nabavljen drugi livni stroj in nova talilna peč pri firmi Bageler, Zahodna Nemčija.

Tudi pri cinkografskih ploščah je nastal velik preobrat. Leta 1966 smo prenehali izdelovati cinkove offset plošče, medtem ko se cinkove avtotipijske plošče od leta 1968 postopoma, opuščajo. Bil pa je zgrajen nov obrat »hemolit«, kjer izdelujejo aluminijske offset plošče in mikro-cink ploščo.

V prdelovalnih obratih so nastali tudi novi obrati kot žlebarna, obrat za cinkovo žico in obrat za cinkove čašice za baterije.

Leta 1957 smo ponovno začeli izdelovati cinkove strešnike, ki jih je Cinkarna že pred letom 1940 izdelovala in nato opustila. Izdelava je v bistvu ostala na istem tehnološkem postopku, Dne 18. decembra 1964 je pričela proizvodnja cinkovih in pocinkanih žlebov ter cev in to na treh strojih.

V letu 1958 se je začela na primitivni način izdelovati cinkova žica po postopku izrezovanja iz okrogle plošče. Na končno debelino se je tega la na preprostem tegalniku. Nove naprave za avtomatsko izdelavo cinkove žice po postopku brezkončnega litja palice ter na novem tegalniku so začele obratovati dne 20. maja 1965.

(Nadaljevanje prihodnje)

Tekmovanje med poslovnimi enotami v počastitev Dneva republike

Komisija za šport in rekreacijo je organizirala v počastitev 29. novembra 1973 tekmovanje med poslovnimi enotami v kegljanju, streljanju in šahu. Tekmovanja so bila organizirana tako, da je vsaka zmagovalna ekipa PE dobila toliko točk kolikor poslovnih enot je nastopalo v določeni panogi. Vsaka naslednja ekipa po točko manj. V kegljanju in streljanju je lahko nastopilo neomejeno število tekmovalcev in tekmovalk iz vsake poslovne enote, najboljših pet rezultatov iz vsake panoge pa se je upoštevalo za ekipni plasman vsake poslovne enote. Razen v šahu so bile propozicije takšne, da je štela ekipa tri tekmovalce iz vsake poslovne enote in so igralle vsaka z vsako.

V skupnem plasmanu vseh treh panog je tokrat zmagala PE metalurgija pred PE skupne službe in PE kemija.

REZULTATI TEKMOVANJA

KEGLJANJE

V tej panogi je nastopilo 38 kegljačev in kegljavk iz vseh poslovnih enot, ki so tekmovali na 50 lučajev in sicer 25 na polno in 25 na čiščenje, ter dosegli naslednje rezultate (številke v oklepajih pomenijo število podrtih lesov):

PE metalurgija: 1. KOLSEK F. (218), 2. SMUKOVIČ R. (214), 3. MRAZ R. (187), 4. NARAKS J. (128), 5. FARČNIK J. (181), 6. LUKAŠEK Z. (173), 7. PEČNIK M. (168), 8. LORGER B. (73).

PE skupne službe: 1. HORVAT B. (204), 2. CMOK D. (201), 3. ROVŠNIK A. (192), 4. LEBAN M. (187), 5. ZUPANC V. (186), 6. PRAZNIK G. (145), 6. NARAKS P. (128).

PE titanov dioksid: 1. KUKIČ R. (231), 2. CELESTINA S. (218), 3. ROBIDA J. (166), 4. PE-

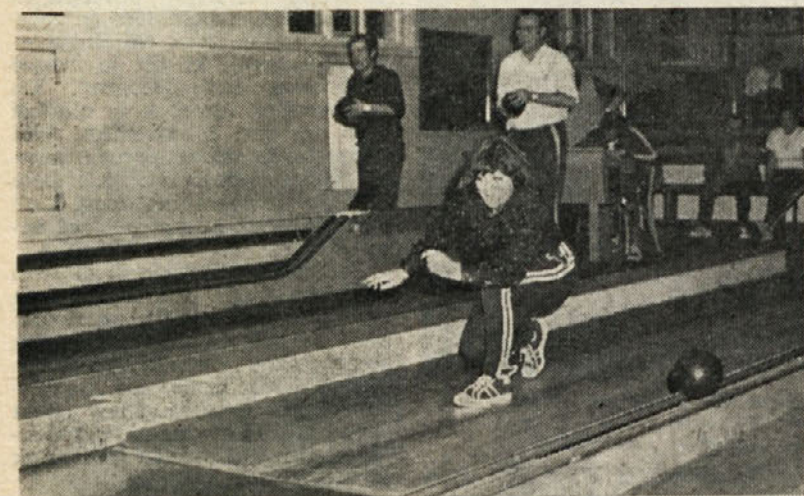
movalk, ki so poskušali zadeti čim več krogov za svojo poslovno enoto. Vsak tekmovalec in tekmovalka je imel na razpolago pet poskusnih strelav in dvajset za oceno.

VATIC I. (75), 9. NIKOLIČ B. (69).

PE grafika: 1. JONKE F. (160), 2. MIRNIK M. (126), 3. KRESNIK M. (101), 4. ZORKO

Prva in druga šahovska ekipa PE TiO₂ v medsebojnem srečanju

Magda napeto pričakuje, koliko lesov bo padlo

LIH J. (156), 5. SMEH F. (151), 6. JANCIC J. (110).

PE vzdrževanje: 1. NIKOLIČ M. (195), 2. GRIZOLT M. (185), 3. SLOKAN D. (166), 4. ZAGMAJSTER L. (160), 5. ZALOKAR F. (148), 6. VALENČAK R. (130).

PE grafika: 1. GOBEC M. (185), 2. TRAVNER M. (179), 3. HORVAT D. (166), 4. ing. KRAMBERGER B. (147), 5. ing. SIMONČIČ V. (114).

PE kemija: 1. SMON L. (211), 2. ČERVAN F. (183), 3. POKELSEK F. (164), 4. ŽELE P. (123).

PE transport: 1. GRKOVIČ B. (209), 2. LESEK V. (199).

STRELJANJE Z ZRAČNO PUSKO

V streljanju se je med sabo pomerilo 54 tekmovalcev in tek-

movalci in tekmovalke pa so od 200 možnih krogov dosegli naslednje rezultate:

PE transport: 1. ANDREJAŠ M. (157), 2. LESEK V. (150), 3. JOKAN A. (147), 4. NIKOLIČ M. (139), 5. KODELA J. (126), 6. CMAGER C. (93).

PE skupne službe: 1. HORVAT B. (133), 2. LEBAN M. (126), 3. ZUPANC V. (114), 4. KAPUN J. (114), 5. ing. OJDANIČ S. (102), 6. ing. CMOK D. (92), 7. BREŽNIK M. (85), 8. ing. RUŽIČ V. (78), 9. PRAZNIK G. (73), 10. ing. MÄROLT B. (56).

PE vzdrževanje: 1. KOBOLA Z. (132), 2. POŠINEK F. (127), 3. GRIZOLT M. (108), 4. MARKOVIČ A. (98), 5. SREDOVNIK F. (89), 6. SLOKAN D. (80).

PE titanov dioksid: 1. ROBIDA J. (112), 2. MAJER M. (112), 3. CELESTINA S. (109), 4. BOSNAR S. (108), 5. ing. ZELENKOVIČ V. (90), 6. BARBULOVIČ D. (90), 7. KUKIČ R. (87), 8. HRO-

A. (87), 5. POMPE A. (82), 6. KRAJNC M. (56), 7. KRAJNC Mirko (49), 8. OGORELEC Z. (32), 9. TRAVNER M. (31).

PE metalurgija: 1. POČIVALSEK C. (114), 2. MRAZ R. (134), 3. KEČNIK M. (138), 4. LUKAŠEK Z. (129), 5. KRAMARIČ F. (126), 6. FARČNIK J. (105), 7. KOROSEC F. (68), 8. VUCENOVIČ Z. (52).

PE kemija: 1. DEČKO F. (140), 2. JAKSE S. (131), 3. REBOV J. (122), 4. ing. VEBER M. (116), 5. ŽELE P. (97), 6. SMON

SAHOVSKI BRZOTURNIR

Za brzopotezno tekmovanje v šahu se je prijavilo pet ekip iz poslovnih enot, tako, da je organizator zaradi neparnega števila ekip vključil v tekmovanje izven konkurence še drugo ekipo titanovega dioksida, ki so se pomerile vsaka z vsako.

Ekipe so nastopale v naslednjih postavah: titanov dioksid I.: ing. ZELENKOVIČ V., ing. PIPUS I. CELESTINA S. Vzdrževanje: MREŽAR M., RAMSAK B., KOVACIČ F. Skupne službe: ing. RUŽIČ V., ing. CMOK D., ing. OJDANIČ S. Kemija: DEČKO F. SMON L., ČEH D. Metalurgija: POČIVALSEK C. FARČNIK J. LAZIC.

Titanov dioksid II.: PRODA-NOVIČ, HROVATIC I. VLAJKOVIČ.

Rezultati medsebojnih srečanj so naslednji: 1. kolo PE TiO₂: PE vzdrževanje 2 : 1, PE kemija : PE TiO₂ II. 2 1/2 : 1/2, PE skupne službe : PE metalurgija 2 : 1.

2. kolo: PE vzdrževanje : PE metalurgija 1 : 2, PE TiO₂ II : PE skupne službe 1 : 2, PE TiO₂ I : PE kemija 2 : 1.

3. kolo: PE kemija : PE vzdrževanje 1 : 2, PE skupne službe : PE TiO₂ I : 2, PE metalurgija : PE TiO₂ II 2 : 1.

4. kolo: PE vzdrževanje : PE TiO₂ II 3 : 0, PE TiO₂ I : PE metalurgija 2 : 1, PE kemija : PE skupne službe 1 : 2.

5. kolo: PE skupne službe : PE vzdrževanje 0 : 3, PE metalurgija : PE kemija 2 : 1, PE TiO₂ II : PE TiO₂ I 1:2.

Ob zaključku vseh tekmovanj in ob podelitvi pokalov prvim trem ekipam so vsi nastopajoči izrazili željo po še takšnih in sličnih tekmovanjih v letu 1974 kar bo komisija za šport in rekreacijo vsekakor upoštevala pri sestavi programa za leto 1974.

M. Leban

SKUPNI PLASMAN V VSEH TREH PANOGAH

Np. št.	EKIPA	KEGLJANJE			STRELJANJE		ŠAH	Skupno število točk	MESTO
		Število podrtih kegljev	Število točk	Število krogov	Število točk	Število točk			
1.	METALURGIJA	982	7	680	6	3	16	I.	
2.	SKUP. SLUŽBE	970	6	589	4	2	12	II.	
3.	TITANOV DIOKSID	922	5	531	1	5	11	III.	
4.	VZDRŽEVANJE	854	4	553	2	4	10	IV.	
5.	KEMIJA	791	3	606	5	1	9	V.	
6.	TRANSPORT	681	2	719	7	—	9	VI.	
7.	GRAFIKA	408	1	556	3	—	4	VII.	

— Hura, rešil sem svoj stanovanjski problem!

Šahovsko prvenstvo Cinkarne 1973-74

V dneh 3. in 4. oktobra je bilo v Dobrni odigrano šahovsko prvenstvo »Cinkarne« za leto 1973/74. Tekmovanja se je udeležilo dvanaest igralcev. Vendar, če se ozremo na zadnje tekmovalce je ta številka odločno premajhna. Res, da so bili nekateri igralci službeno zadržani, ker pa je bilo tekmovalje v soboto popoldan in v nedeljo dopoldan, le ni opravičila za vse. Predvsem je škoda, da se tekmovalca ni mogel udeležiti lanskoletni zmagovalec ing. Zelenović.

Že ob samem pričetku tekmovalca je bilo videti, da se bo glavna borba za prva štiri mesta vodila med Dečkom, ing. Pipušem, Lazičem in Mežnarjem. In prav ti štiri igralci so zasedli prva štiri mesta.

Četudi je bil po kategoriji (drugokategornik) Franc Dečko glavni favorit za prvo mesto, to le ni bilo tako sigurno. No že prve partije so pokazale da je Dečko dobro pripravljen, in le majhen spodrsrljaj v partiji z ing. Tukaričem je bil ovira, da ni napravil poseben podvig in zmagal 100%! Dečko je nabral 10 točk od 11 možnih, ali 91%! Na drugem in tretjem mestu vidimo stara rivala ing. Pipuša in Laziča z 9 točkami. Oba sta le dvakrat morala priznati zmago nasprotniku. Vsekakor je čestitati ing. Pipšu, ki spričo svojih let kaže dobro igro in je trd oreh za vsakega igralca. Lazič pa svoji posebni igri in tudi nekoliko športni sreči mora zahvaliti visoko uvrstitev. Seveda vse to ne zmanjšuje njegovega uspeha! Četrti je Mirko Mežnar z 8 točkami. Menda je prav Mežnarju sreča obrnila hrbet, saj je proti Laziču izgubil gladko dobljeno pozicijo v kateri je prezrl »čisto« damo, pa tudi Jančiču je preveč lahko oddal točko. Peti je Jože Jančič s 7 in pol točk. S prikazano igro zasluži dobro uvrstitev. Šesti je Zorko, kar pa je že majhno presenečenje, saj ga že nekaj let nismo videli na podobnih tekmovaljih. Zorko je nabral 4 in pol točk. Sedmi je Kovačič s 4 točkami. Pred nekaj

kot je sam povedal že deset let ni igral šaha, pa tudi preglavice je imel s šahovsko uro. Vsekakor je edini, ki se lahko pohvali, da je premagal prvaka. Ostali trije se pač morajo potolažiti z doseženim mestom. Dvanaesto mesto je zasedel Barbulović za

Najbolje uvrščeni na šahovskem prvenstvu Cinkarne; prvo mesto je zasedel ing. Pipuš, drugo in tretje si delita Dečko in Lazič

katerega je to bila huda preizkušnja in upamo, da mu ne bo vzela poguma za nadaljnjo udeležbo v šahu.

Šahovskega prvenstva Cinkarne 1973/74 se je udeležilo le 12 tekmovalcev

leti je kazalo, da se bo Kovačič razvil v dobrega igralca, ker je v zadnjih letih nekoliko opustil igro se je to opazilo prav pri tem tekmovalju. Toda verjame mo, da je to samo prehodno. Vsekakor je zanimivo, da od osmega do enajstega mesta vidimo štiri igralce, in sicer ing. Tukariča, Celestino, Hrovatiča in Poldeta Šmona s po 3 in pol točk. Med njimi je najboljšo igro pokazal ing. Tukarič. Toda

Samo tekmovalje je potekalo zelo disciplinirano! Toda pripomba je le ena. V prihodnje bo treba za taka in podobna tekmovalja izbrati primernejši kraj (lokal), ker Zdravilišče Dobrna s svojimi gosti ne daje možnosti, da se igralci po končanem tekmovalju, ali v umesnih pavzah поблиže spoznajo, oziroma razvijajo kolektivno tovarništvo, kar je vedno bil prvi pogoj v šahovski sekciji Cinkarne.

Tudi tokrat gre posebna hvala naši sindikalni podružnici, pa tudi športnem referentu M. Le-

banu, ter predsedniku F. Poklšku za veliko razumevanja pri ustvaritvi tega tekmovalja. J. Š.

Lani velika športna aktivnost

V preteklem letu so bili člani našega kolektiva na športnem področju izredno aktivni. Poleg tega da so množično sodelovali na številnih tekmovaljih, so bili zelo aktivni tudi na TRIM — stezi na Gričku. Tudi na tovariškem srečanju ob stoti obletnici podjetja jih športna žilica ni popustila — na slikah: štart na TRIM — stezi, v vlečenju vrvi

so se pomerile moške in ženske ekipe, včasih je dobro preizkusiti svoje sposobnosti tudi na drogu.

Upajmo, da bo udeležba na enodnevnih rekreacijah tudi v letošnjem letu vsaj tako množična, kakor je bila lani.

Nevarnosti, ki grozijo v sodobni vojni

(Nadaljevanje)

Vodja tehnično reševalne enote bo najbolj zainteresiran, da dobi vse možne podatke, ki se nanašajo na:

1. število oseb, ki jim je potrebno nuditi pomoč v eni ali večjem številu poškodovanih zgradb;
2. mesto, kjer se nahajajo ti ponesrečeni in;
3. stanje instalacij v zgradbah oziroma na ožjem področju reševanja in nevarnosti od počenih: kanalizacijskih, vodovodnih in plinovodnih cevi ter poškodovanih ali presekanih električnih vodov.

Kot je bralcu že razvidno iz začetnega dela, se bomo na tem mestu zadržali v glavnem le na postopku pri zbiranju podatkov, ki ga izvaja vodja tehnične reševalne enote.

Da bi vodja enote dobil omejenjene podatke je potrebno, da na mestu samem nesreče skuša najti verodostojne priče. Dragoceni vir obvestil bodo dali podatki, dobljeni od sosedov, hišnika, mimoidočih, organov ljudske milice in tudi tistih ponesrečencev, ki so najdeni na samem mestu nesreče.

Toda pri zbiranju podatkov, kakršne koli vrste je potrebno najprej preveriti, katera oseba daje informacije in koliko lahko zaupamo tem informacijam. Vedno je potrebno imeti v mislih, da so lahko takšne »priče« v stanju razburjenosti, otožnosti, panike in na splošno depriimirani zaradi izgube njihovih svojcev, prijateljev in znancev ter lahko zaradi tega dajejo popolnoma neustrezne informacije. Potrebno je točno razčistiti med tistimi, kar bi ustrezalo resnici, kar je mnenje priče in med onim, kar je le slišal v razgovornih združenjih in ne ostati samo na tistem »reka — kazala«. Zelo pogosto se z daljšim navzkrižnim spraševanjem lahko ugotovi, da je trditvev priče nastala zaradi napačnega tujega interpretiranja ali zaradi zmešnjave.

Vseeno, vsa ta razna tuja in nedoločena mnenja ni potrebno zavreči, temveč ugotoviti, odkod izhajajo, ker je v njih lahko veliko resnice. Vse informacije je treba preveriti na več možnih načinov in izmed takih dobljenih podatkov, je potrebno izluščiti, kaj je resnica in kaj so samo mnenja in namigovanja.

Kolikor ni bilo mogoče takoj zbrati niti najnujnejših podatkov, mora vodja enote napotiti enega člana — reševalca v soseščino, da zbere najosnovnejše podatke, ali pa to sam stori.

Vložiti moramo maksimalne napore v tej smeri, ne samo zaradi tega, da pridemo do nekaterih obvestil, temveč tudi zato, da bi lahko potrdili in prekontrolirali tista obvestila in podatki, ki jih je vodja enote do sedaj zbral iz različnih virov.

Kolikor je vodja ekipe še pred prihodom na mesto nesreče bil obvešččen vsaj o približni situaciji na mestu nesreče, bo ugotovil, koliko ljudi potrebuje in koliko časa bo porabil za reševanje in odstranjevanje ruševin. To bi mu prihranilo veliko časa, ker bi se enota takoj po prihodu

na mesto nesreče lahko lotila svoje naloge.

Poleg sprejetih ukrepov pri zbiranju podatkov o razdejanju bo ena izmed prvih nalog vodje enote, da si osebno ogleda mesto nesreče, na osnovi česar bo dobil zelo koristne informacije, kako se je zgradba zrušila. Na vsak način bo potrebno usmeriti opazovanje na mesta, kjer bi se najverjetneje lahko nahajali ponesrečeni. Najprej je treba poizkusiti ugotoviti mesto, kje je bila prej zgradba kot tudi ostali deli zgradbe: glavni vhod, stopnišče, kuhinja, klet itd. Posebno pa je potrebno ugotoviti za tiste dele, za katere so že dobljeni določeni podatki. To bo nam dalo grobo predstavo, kje bi se lahko nahajali ponesrečeni z oziroma na različne dele poškodovane strukture zgradbe v času, ko je prišlo do rušenja. Poleg ovir za nemoteno delo, razen odtekanja vode, plina, nevarnosti od električnega toka, vodja enote mora ugotoviti tudi druge nevarnosti: nevarnost premikanja ruševin, ponovnega rušenja, prisotnost bojnih strupov, radioaktivnosti in neeksplodiranih projektilev.

Velik pomen za oceno mesta oziroma dela zgradbe, kjer bi se lahko nahajali ponesrečeni ima čas; v kaerem delu dneva je prišlo do rušenja. Ta čas bo brez dvoma pokazal na določene znake, kjer bi se ponesrečeni lahko najdlji kot na primer: — če je zgradba porušena okoli poldneva, je velika verjetnost, da se je v času rušenja gospodinja nahajala nekje v kuhinji;

— v času nočne katastrofe ali bombardiranja bomo ponesrečene iskali v ruševinah njihove spalnice itd.;

Zaradi tega nam ogled in ocenjevanje ruševine z vsemi dostopnimi elementi omogoča, da dobimo dragocene podatke o:

- mestu, na katerem se po vsej verjetnosti lahko nahajajo ponesrečeni, kakor tudi verjetnost, da so ostali živi in načinu, ki ga morabo uporabiti, da te ponesrečence osvobodimo iz ruševin.

Postopek za usklajevanje zbranih informacije z dejanskim odnosom neporušenih delov zgradbe s porušenimi deli, je eden od najtežjih, toda tudi najvažnejših delov tehničnega ugotavljanja za reševanje. To pa zaradi tega, ker se šele na osnovi teh dejstev lahko izdelava efikasen plan za reševalno akcijo.

Umetnost reševanja leži prav v tej sposobnosti, da se najdejo in eksploatirajo do maksimuma dejanski sklopi porušenih delov kot formirani prazni prostori pod porušenimi deli zgradbe in podobno. Le-te lahko izkoristim pri prebijanju poti do ponesrečenega, ko smo že s pomočjo zbranih informacij in z logičnimi zaključki približno ugotovili, kje se nahaja žrtev. Vse omenjeno bo v veliki meri odvisno od sposobnosti vodje ekipe kot delovodje in njegovega uspešnega in skrbnega ugotavljanja ter ocenjevanja vseh dobljenih podatkov, kakor tudi samih ruševin.

Po končanem obveščanju in

opazovanju vendar pred začetkom kakršne koli reševalne akcije ponesrečenih oseb mora vodja ekipe zahtevati, da se izvrši ugotavljanje namena reševanja.

Ugotavljanje z nameni reševanja je dejansko poskus, da se lahko pride do pravilne ocene števila ponesrečenih in mesta, kjer so ti ponesrečeni zasuti ter da se lahko sprejme sklep najbolj in najhitrejši metodi reševanja. To bo najboljše doseženo če bodo vse razpoložljive informacije in poročila sprejeta s strani višjega vodstva civilne zaščite na mestu nesreče zbrane v celoti. Potem ko se kombinirajo in vskladijo vsi podatki z dobljenimi podatki direktnega ogleda in ugotavljanja, kakor tudi ocenjevanja s prisluškivanjem kakršnega koli glasu ali zvoka, ki ga lahko dajo ponesrečeni, s skrbnim ogledom na čina, kako se je zgradba porušila, na kakšen način se bodo izkoristili prazni prostori, ki so se formirali iz porušenih delov zgradbe, se lahko šele izvede sklep o najboljšem načinu reševanja.

Ugotavljanje na mestu nesreče omogoča:

- da dobimo jasn pregled del, ki jih je potrebno izvršiti in s tem omogoči, da se obvlada vtis strahu od ponovnega rušenja in nemoči, ki lahko prevzame reševalce, ko spoznajo, kaj se od njih zahteva in pričakuje. Ugotavljanje postavlja dejstva na pravo mesto;
- olajšuje odkrivanje ovir in nevarnosti, ki jih bo treba premagati v času operacij pri reševanju.
- služi kot osnova za plan akcije, ki jo bomo uporabili pri reševanju.

Dobro ugotavljanje je ena od mnogih skrivnosti za uspeh pri vsakem reševalnem delu na velikem ali malem prostoru razdejanja. Porabljen čas za ugotavljanje je le redkokdaj brez koristi, običajno ima za posledico velik prihranek potrebnega dela pri iznašanju in nudenju prve pomoči ponesrečencem, ki so zasuti. Prav tako se prihrani dragoceni čas, povečajo se šanse, da ponesrečeni preživijo čas reševanja. S skrbnim ugotavljanjem se lahko odkrijejo tudi tisti ponesrečenci, ki niso zasuti pod ruševinami in katerim je potrebno prvenstveno nuditi prvo pomoč.

Pod pojmom »ugotavljanje« razumemo »sistematično preiskovanje«. Ugotavljanje se stavlja v preiskovanje ali iskanje, a to takoj v samo reševanje.

Ugotavljanje po delovanju atomskih, bioloških in kemičnih napadalnih sredstev

Vodja ekipe se mora pred začetkom ugotavljanja prepričati, če je mesto poleg ostalih nevarnosti od razdejanja obremenjeno še s posledicami atomske bombe. Glede na to, da radioaktivni produkti fisije in fuzije s svojim radioaktivnim žarčenjem kontrolirajo teren, s tem človeško telo absorbira določeno do-

zo radiacije. Najprej je potrebno ugotoviti mejo eksponiranja radioaktivnosti, da bi se ugotovila »tolerantna doza« za reševalne ekipe.

Če bodo enote za reševanje sposobne, bodo ugotovile z individualnimi dozimetri količino absorbirane radiacije v času operacij na kontinuiranem terenu. S spremljanjem sprejetih doz bo omogočeno, da se kontrolira operativna uporabnost nosilcev dozimetrov, koliko časa bodo prenesli skupno absorbirano dozo, da bi lahko opravljali operacije reševanja na kontinuirani površini.

Kolikor enote za reševanje niso sposobne opraviti zgoraj navedene naloge, bodo posebne strokovno usposobljene ABH enote s pomočjo uspeha detekcije oziroma dekontaminacije, izvršile navedene naloge. Te strokovne enote bodo vršile stalno kontrolo nad absorpcijo radioaktivnih materij in bodo ugotavljale dozo (skupno količino radiacije) z namenom določanja časa, koliko lahko enote delajo na kontaminiranem teritoriju, preden absorbirajo maksimalno dovoljeno dozo.

V primeru, da doza zunanje radiacije preide maksimalno dovoljeno dozo, se morajo ljudje poslužiti maske. Najvažnejše je, da se ljudje popolnoma podredijo striktni disciplini glede postopka pri delu kontaminacije (čiščenje in pranje), kakor tudi glede prepovedi nošenja hrane, pijače, tobaka, sladkarij itd. na kontaminiran prostor.

Prav tako se bodo v primeru biološkega napada morali ljudje reševalci držati odredb strokovnih enot RBK.

V primeru, da je izvršen napad s kemičnimi sredstvi to je bojnim strupi, se bo situacija pri reševalnih delih mnogo poslabšala. To pa zaradi tega, ker bo sovražnik verjetno istočasno metal tudi eksplozivne bombe in sicer za to, da z dprtimi (ali razbitimi) okni in odprtinami na hišah izpostavi prebivalstvo delovanju začetne velike koncentracije BOT. V takšnih primerih postanejo reševalna dela zelo komplicirana. Toda pri trosenju bojnih strupov se lahko najdejo določena mesta, ki niso zajeta s strupenimi parami in tekočimi BOT (bojni strupi).

Na površini terena, kjer so svobodni prostori, ki imajo ventilacijo se situacija z redčenjem vrženih BOT hitro popravi. Toda reševalci lahko delajo pod temi pogoji dela le če so prekrbljeni z ustrezno zaščitno obleko in dobro usposobljeni pri uporabljanju zaščitne maske.

Toda če BOT posebno oplinjen prodre v kletne prostore, podzemlja al pod močne ruševine, kjer je zelo malo prepriha — zrak, in njegova koncentracija za določen čas nevarna, v tem primeru bo nastala potreba daljšega nošenja zaščitne maske ter večjega naprežanja reševalcev. To bo zahtevalo pogostejšo izmenjavo ljudi.

(Nadaljevanje prihodnjik)

Objavljamo spored filmov, ki jih bomo gledali do 15. februarja 1973.

Kino Union

Od 28. do 29. januarja »NED KELLY« ameriški barvni film.
 Od 30. januarja do 3. februarja »COSA NOSTRA« ameriško-italijansko barvni film.
 Od 4. do 7. februarja »ZAKLAD NA VRHU NEBOTIČNIKA« ameriški barvni film.
 Od 8. do 11. februarja »NEPRIČAKOVAN NAPAD NA ROMMELA« ameriški barvni film.
 Od 12. do 15. februarja »MARTA« španski barvni film.

Kino Metropol

Od 28. do 30. januarja »KNEGINJA ČAR-DASA« madžarsko-italijanski barvni film.
 Od 31. januarja do 4. februarja »MORILEC TRKA OB ZORI« francoski barvni film.
 Od 5. do 8. februarja »PRIČA JE MORALA UMRETI« francoski barvni film.
 Od 9. do 13. februarja »TROJNI ODMEV« angleški barvni film.
 Od 14. do 17. februarja »NOCNA PATROLA« ameriški barvni film.

Kino Dom

Od 28. januarja do 3. februarja »TRIE SUPER MOŽJE V TOKIU« italijansko-nemški barvni film.
 Od 1. do 4. februarja »V DEZELI PALČKOV« ameriški barvni film (ob 16. uri).
 Od 5. do 10. februarja »SKRIVNOSTNI VIKEND« italijanski barvni film (ob 18. in 20. uri).
 Od 5. do 10. februarja »TEKMUZE« ameriški barvni film (ob 16. uri).
 Od 11. do 14. februarja »LISJAK« ameriški barvni film (ob 18. in 20. uri).
 Od 11. do 14. februarja »MOJSTROVINE WALTERA DISDEYA« ameriški barvni film (ob 16. uri).

Predstave so vsak dan ob 16., 18. in 20. uri. Program objavljamo po podatkih Kino podjetja Celje in za spremembe ne odgovarjamo.

KAM SE VAM TAKO MUDI

Po širni dolgi cesti drve konjički raznih barv. Lepo so oblikovani, a v njih pa smrt grozi. Bitja, ko v njem sedijo, veselje, žalost si delijo.

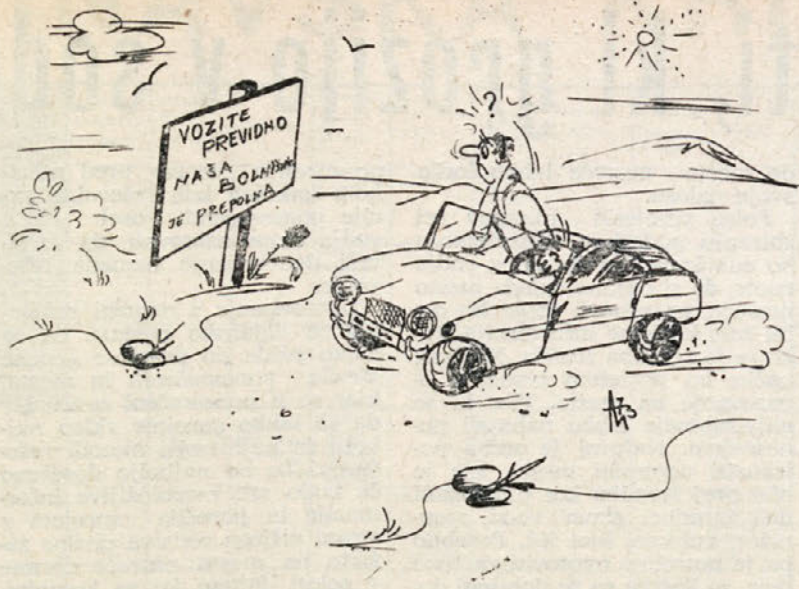
Ceste s krvjo so prepojene, vinjenost, o groza, to je vam usoda. Zato simbol naj bo geslo sreča, da nazaj domov ne bo nesreča. Oh kam se vam tako mudi?

KLOSTERNIK Alojz

OGLAS

Prosimo tovariša, ki je na tovarniškem srečanju cinkarniških upokojencev v Samopostrežni restavraciji v Gaberju zamenjal svoj »šuškavac« za drugi plašč, naj ga odda v pisarni sindikalne organizacije v Cinkarni, kjer bo dobil svoj plašč — »šuškavac«.

10 CINKARNAR

BREZ BESED

V JNA so odšli: POPOVIČ Ljubomir, ZIVANOVIČ Zivorad, LONČAR Ivan, MLAKAR Drago, GUTENBERGER Franc.

MISLI

Nihče se tolikokrat ne moti kakor tisti, ki trdi, da je nezmotliv.

OO

Povprečneži navadno obsojajo vse, čemur niso kos.

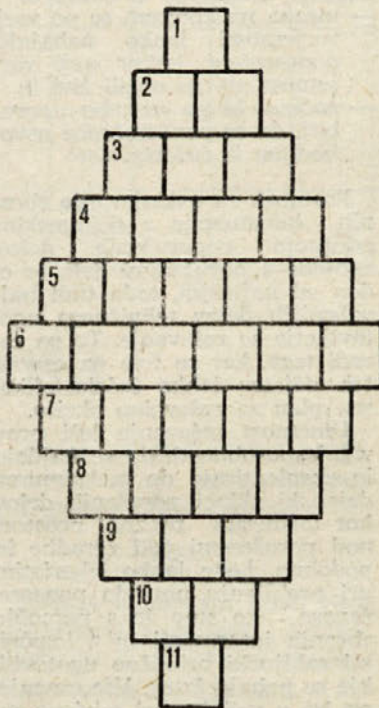
OO

Ko nas pregrehe zapustijo, nam laska misel, da smo mi tisti, ki jih zapuščamo.

OO

V velikih stvareh se kažejo ljudje taki, kakršni bi morali biti, v malih se kažejo taki, kakršni so.

VRETENO

1. predlog, 2. povratni os, zaimek, 3. kesanje, 4. velik ogenj, 5. tatinske ptice, 6. iglasto drevo, 7. nemški denar (množ.), 8. naše pristanišče, 9. vodna žival, 10. ploskovna mera, 11. polmer.

KADROVSKE VESTI

V mesecu oktobru so prišli v podjetje: HUDINČEC Valent, PERNEK Stanko, JURNEC Matija, EKERT Franjo, ILIČ Nikola, HRŠAK Ivan, BUKVIČ Franc, ĐORĐEVIČ Živanka, ZOLGER Marjana, SRŠE Branko, NOVAK Vera, PUŠNIK Marjana, ZAJSEK Franc, KNEZ Rudolf, PAVIČ Leopold, ZUPANC Anton, AHMICEVIČ Izet, MARJANOVIČ Dragica, NOSE Andrej, BORENOVIČ Ilija, KOREZ Franc, ULDRIJAN Alojz, ČALIČ Branko, Brez Željko, SMOLA Zdenko, ZUBČEVIČ Mato, KOS Mirko, ZELENBRZ Franjo, TIMER Vladimir, KOMLENOVIČ Savo, BREKALO Vinko, MARIČ Ilija, SENČAR Jože, SPINDLER Rudolf, POPVIČ Mijo, KATALENIČ Mjjo, GRADIČ Roman, MIHELICH Ivan, VRGA Zvonko, KOVAČEC Josip, MUSTAC Vjekoslav, ĐANKOVIČ Ramiz, KROPFL Adolf, KODRIČ Jože, STOJCEVSKI Stanoje, STOJANOVSKI Ljubiša, PLOSTAJNER Pavla, RADOIČIČ Obrad, NOVOGRADEC Ivo, RAMPRE Albin, HORVAT Vladimir, POČIVALŠEK Vincenc, GAJŠPERK Slavko, DROBNIČ Franc, VODA Milan, PELICH Janko, SMODIŠ Anton, ČAVUZIČ Zvonko, LAZOVIČ Savo, ŠTUHEC Vladimir, VODIŠČEK Branko, MILETIČ Momčilo, ČURK Stanislav, VOŠNJAK Jože, ZORKO Leopold.

Odšli iz podjetja: PAVIČ Josip, AHMICEVIČ Izet, HUDINČEC Valant, CVETKOVIČ Marija, GLIGORIJEVIČ Mirjana, ZAJSEK Franc, DRAŽNIK Branko, ŠKOBERNE Srečko, KOTNIK Marjan, VEDEV Milan, TIMER Vladimir, KROFLIČ Franjo, ROJEC Helena, PAVLOVIČ Jovan, GRADIČ Roman, DUBRAVEC Zuhdija, OSURELOVIČ Marija, LOZINSEK Alojz, KOROŠEC Anton, SKELA Anton, ULDRIJAN Alojz, ČALIČ Branko, GAJŠPERK Slavko, ZUBČEVIČ Mato, ZAGORŠEK Stjepan, DURAKOVIČ Ibrahim, OČKO Ljudmila, JUG Mihael, KAJTNA Stanislav.

V JLA so odšli: PETKOVSKI SREČKO, ARZENŠEK Drago.

Upokojen je bil: KNEZ Viktor.

Umrli: OBREZ Jože.

V mesecu novembru so prišli v podjetje: LAZNIK Terezija, DREČNIK Slavica, JUVAN Magdalena, RADIČ Mirko, JAN Peter, MIRKOVIČ Slobodan, ĐAJIČ Đorđe, ČUČA Sretan, NIKOLIČ Radovan, GAJSEK Danijel, RADULOVIČ Boriljka, SALAJ Josip, LIPOVŠEK Marjan, KATIČ Branko, VELADIČ Mehmed, MEDIČ Peter, KOLAR Alojz, TIFENGRABER Marta, SAVIČ Veljko, BOMBEK Irena, KOROŠEC Franc, ŠARIČ Nikola, RODOŠEK Franc, MANDIČ Milutin, PODLESNIK Danijela, MILOVANOVIČ Dragoslav, KOVAČIČ Vinko, DIJANUŠ Vlado, PALAIČ Ivan, VODUŠEK Milan, NAD Anton, PALJEVIČ Vlado, BRAILOV Vlado, HORVAT Mirko, NINKOVIČ Milan, ŽELEZNIK Martin, VEKIČ Duro, GOVEDIČ Anton.

Iz podjetja so odšli: RADISAVLJEVIČ Milan, SKET Ivan, POPOVIČ Vida, LAJIAR Majda, ERDEC Marjan, VAUPOTIČ Jože, SAVIČ Vučko, KATANIČ Franc, KARASAHANOVIČ Adem, ĐANKOVIČ Ramiz, HORVAT Franc, PETROVIČ Miodrag, VOČANEK Ivan, VOČANEK Jožef, VOČANEK Peter, NOVOGRADEC Ivo, SAVIČ Veljko, MALGAJ Pavla, OCVIRIK Stanislav, LESKOVŠEK Franc, MILOVANOVIČ Zoran, VIGNJEVIČ Srečko, ĐORĐEVIČ Dragoslav.

Umrli sta: SVEČAK Vida in OBREZ Anton.

Cinkarnarju

Tovariš urednik! Prosim objavite v Cinkarnarju mojo zahvalo.

Tovarišema Maksu Poleniku, zaposlenemu v titanovem dioksidu v Cinkarni ter Islamu Mehdiju, kemijski tehnik, sedaj zaposlenemu v Dravskih elektrarnah v Mariboru obrat Laško se zahvaljujem za novoletno čestitko 1974 ter za večkratne obiske. Nista pozabila na svojega nekdanjega sodelavca. Res imata v srcih sočutje, da me obiščeta kot težkega invalida, bolnika priklenjenega na posteljo. Se enkrat jima izrekam »Srčna hvala«.

KOŠNIK Karel, Letuš 13, Smartno ob Paki

Malo za šalo

NASPROTNO

Neki moški je šel ponoči skozi park in nenadoma zaslišal v grmovju obupno vpitje in stokanje.

»Ali koga morijo?« je zaklical. Zavladala je tišina, nato pa je iz grmovja odgovoril moški glas:

»Nasprotno, prav nasprotno.«

IMENITNO

»Ali poznaš zgodbo o nuni in črncu?« je vprašala neka žena svojo prijateljico. »Ne«. »Jaz tudi ne, ampak najbrž je imenitna.«

IZKUŠNJA

V malih oglasih našega dnevnega tiska je bil objavljen tale oglas: »Mlada, srečno poročena žena išče iskušeno žensko, ki bi ji razložila, kako naj se spre za možem, da bo dobila novo obleko.«

KDO JE OČE?

»Mama, zdi se mi, da bom dobila otroka,« je rekla materi sedemnajstletna hči...

»In kdo je oče?«

»Odkod naj to vem? Mar mi nisi prepovedala, da bi dolgo hodila z enim mladeničem?«

SIGUREN USPEH

Mlado dekle je obiskalo italijanskega skladatelja Franca Alfana s prošnjo, da bi preizkusil njen glas. Ko je odpela, ali bolje rečeno odvreščala neko romanco, je vprašala:

»Torej, maestro, ali lahko pričakujem, da bom uspela s svojim glasom?« »O, da, gospodična!« jo je potolažil skladatelj, »ob požaru ali brodomolu vam bo vaš glas zelo prav prišel.«

Pri marsikaterem avtomobilu ne veš, kaj je bolj nevarno: konji v motorju ali osel za volanom!